

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR

Tidning utgiven av Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt.

MOTTO: Vi kunna aldrig göra så mycket för en stor sak som en stor sak kan göra för oss.

II ÅRG.

STOCKHOLM, 15 MAJ 1913.

N:r 10.

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR

utkommer den 1 och 15 i var månad

Redaktör: ESTER BRISMAN.

Träffas onsdag och lördag kl. 1/3 3—1/2 4.

Redaktion och Expedition: 6 Lästmakargatan 1
Expeditionen öppen vardagar kl. 1—4.
Rikstel. Norr 600. Allm. tel. Brunkeb. 944.
Telegramadress: Rösträtt, Stockholm.

Prenumeration genom posten

Pris för 1913 1 krona. Lösnummer 5 öre.

För utlandet sker prenumeration antingen genom posten eller genom insändande av 1 krona 75 öre i postanvisning till tidningens expedition.

Annonspris: 15 öre per millimeterhöjd, större annonser och årsannonser rabatt.
Rikstel. 456. Allm. tel. 604.
9 f. m.—7 e. m.

En ansvarslös opposition.

Då en organiserad motrörelse mot kvinnans politiska rösträtt uppstod i vårt land, vad var naturligare än att kvinnorösträttens förkämpar önskade bryta länns med sina motståndare i öppen strid, där på sakkunskap och ärlig övertygelse vilande argument skulle mäta sig med varandra i styrka och där oväld skulle fälla utslaget? L. K. P. R:s Verkställande utskott inbjöd också Ungsvenska förbundet att diskutera kvinnornas rösträttsfråga på ett offentligt möte i Stockholm. Ungsvenska förbundet var visserligen en hittills föga känd organisation, men då det till ordförande hade Allmänna valmansförbundets — under vars protektorat det tydligen stod — ombudsman löjtnant Foleker och till lärofader ingen mindre än unghögerledaren professor Kjellén, hade man ju rätt att ställa vissa anspråk på detsamma.

Redan av det på V. U:s till ordföranden i U. S. F. riktade skrivelse i pressen publicerade svar fick man ett tydligt intryck av att de förutsättningar, från vilka man utgått vid inbjudningens utfärdande, icke höllo streck, ett intryck, som av vad som sedermera följde, blev än ytterligare styrkt.

Det möte på Runan, som U. S. F. anordnade samma dag som L. K. P. R:s möte å Grand hotell, och för vilket redogörelse lämnas på annat ställe i dagens nummer, visar tillfyllest vad oppositionen bär i skölden. Några reflexioner över vad som inträffat torde här vara på sin plats.

Efter ett elvaårigt målmedvetet och redbart arbete för att samla de svenska kvinnorna kring kravet på politisk rösträtt och för att bereda dem för denna rätt beslutar L. K. P. R. att i ett samlat uttalande från

Av det mest vanliga i världen är karlarnas stolthet i hänseende till kvinnor: vilken stolthet visar sig, när det är illa, i ett slags vilt, och när det är väl, i ett slags mildt förakt: sådant som man känner för barn, och för allt det, vars svaghet är alltför långt inunder ens höghet.

Thomas Thorild

(1793).

hela landets kvinnor framlägga detta krav för den svenska riksdagen. Redan vid starten av den stora opinionsyttringen skyndade representanter för det parti, som satt som sin uppgift att stanna tidens ur, att bära vapen till fiendens arsenal, och högerpressen har icke skytt att med framvisande av hela sitt välkända spökgalleri söka skrämja bort kvinnorna från opinionslistorna. Fosterlandets självständighet står på spel, socialisterna komma till väldet, hemmen och barnen komma att övergivas, så te sig några av de skräckbilder, som högern i svarta färger målar på väggen. Men kvinnorna hava nu lärt sig att tänka själva och att ge de stora orden deras rätta värde. Skrämseltaktiken duger i Första kammaren, men den hjälper icke här. Här måste kraftigare medel anlitas, och så får man bevittna hur den svenska högern, just det parti, som framför andra anser sig representera den politiska mognaden, begagnar sig av det inneboende kvinnoföraktet hos partiets yngsta och mest oansvariga element för att bekämpa kvinnorösträtten, som anses stå i vägen för partiets intressen. Man har velat förvägra landets unga kvinnor rätten att skriva sitt namn under en fordran på rättvisa, men man släpper loss skolpojkar och studenter, som i ungdomligt övermod och utan att äga någon som helst insikt i den fråga det gäller, håna och förolämpa de bästa av landets kvinnor, kvinnor med en livslång gagnande verksamhet bakom sig, vilkas skoremmar dessa pojkar icke äro värdiga att upplösa. Och ledarna applådera! Men skola partiets kvinnor — i partidisciplinens namn — tåla även detta?

Man tänker med saknad och vemod på den tid, då aktning för kvinnan ännu ansågs som en högerdygd i vårt land och då riksdagspartiet inom sig räknade sådana riddersmän utan fruktan och tadel som en Wie-

selgren, en Säve, en Sjöcrona och en Alb. Bergström. Icke utan bävan tänker man på framtiden i ett land, där den ungdom, som erhållit bildningens företrädesrätt, ställer sig som motståndare till framåtskridande, frihet och rättvisa, där de politiska sporrarna vinnas i kampen mot de svagares rätt.

Vi hava förut i våra spalter haft anledning framhålla den kvinnliga rösträttsrörelsens internationella karaktär, liksom vi med citat från Mrs Chapman Catt påvisat att även motrörelsen är internationell. I hur hög grad i saknad av nationell egenart den sistnämnda skulle visa sig vara, då den framträdde i vårt land, det kunde vi likväl icke ana, allra minst då den som ju var att förutse, skulle komma att lanceras just från s. k. storsvenskt håll. När den svenska högern, det parti, som framför alla andra bär fosterlandets namn på läpparna, skall organisera motståndet mot Sveriges laglydiga kvinnor, hämtas vapen från England, där striden numer föres efter flera linjer och där vissa utväxter på den ursprungliga rörelsen sakna varje spår till motsvarighet hos oss. Då högern går att ta lärdom från utlandet, borde den icke försumma att se hur andra länders högerpartier ställa sig i förhållande till kvinnorösträtten. I detta avseende behöver den icke gå längre än till våra grannländer Norge och Danmark.

Slutligen vilja vi endast understryka vad en författare i en daglig tidning redan påpekat att motståndet mot kvinnorösträtten, sådant det lancerats av den svenska högern, icke har sin grund i sakskalet, utan är för den uteslutande konjunkturpolitik. Vill oppositionen vinna aktning för sin övertygelse, den må vara grundad på politiska skäl eller icke, så fordras det emellertid att dess målsmän rekrytera sina skaror från andra håll än det, som fått sig anförtrott att leda starten.

Kontrast.

Tisdagen den 29 april avhölls i Stockholm tvenne möten för behandling av kvinnans politiska rösträtt. Det ena var anordnat av motståndare till rösträtten, det andra av anhängare till densamma. Men förvisso hade de båda mötena även i andra avseenden en mycket olikartad karaktär, varom jag hade tillfälle bilda mig en föreställning genom närvaro vid mötena i fråga.

Det Ungsvenska förbundets möte mot kvinnorösträtten började med en känd dansmelodi, det fortsattes under upprepade brott såväl mot övliga parlamentariska former som mot vanlig taktkänsla och slutade med skrän och förvirring. Landsföreningens möte leddes av en kvinna efter fullständigt korrekta former och fick en värdig avslutning.

På det förstnämnda mötet hade man samlats för att driva gäck med en allvarlig fråga, för att demonstrera sitt förakt för en rörelse, vilken för tusenden omdömesgilla personer utgör en livssak. Varje förment kvickhet, varje anspelning, som vittnade om underkastande av kvinnans insats i det allmännas tjänst, mottogs där med bifallsrop. På det andra mötet hade man känslan av att en stor och allvarlig angelägenhet, som berör halva landets befolkning, behandlades så som den bör behandlas, moget, sakrikt och ej minst med hänsyn till hela folkets intressen.

Det förstnämnda mötet bar slutligen alla partiskhetens och ensidighetens tecken. Före detsamma hade de "manliga" anordnarna nekat att antaga rösträttskvinnornas förslag om debatt i frågan, och under mötet undvek man ängsligt varje försök till diskussion, ja man t. o. m. hindrade en närvarande kvinnlig deltagare att efter mötets slut lämna några beriktiganden. På det andra mötet hade man från början tillkännagivit sin önskan att få höra motståndens argument. Och när under diskussionen en opponert mot kvinnorösträtten begärde ordet, hörde man med uppmärksamhet på vad han sade och upptog sedan hans inlägg till sakligt bemötande.

Den som närvar vid dessa båda karaktäristiska möten, kunde ej underlåta att fråga: var fanns den största mogenheten, den största parlamentariska erfarenheten och takten, den största hänsynsfullheten mot motståndare? Framträdde dessa egenskaper, som utgöra så viktiga förutsättningar för deltagande i det politiska livet, starkast vid det av män ordnade mötet eller vid det av kvinnor ledda mötet? Till min egen ledsnad måste jag konstatera, att det förra mötet visade alla prov på politisk omogenhet samt en uppenbar brist på ansvarskänsla, två betänkliga brister hos dem, som i ett demokratiskt samhälle skola utöva makten. Samtidigt måste jag säga, att det senare mötet på nytt hävdade rösträttskvinnornas mogenhet för den politiska uppgiften. G. H. von Koch.

Borstmagasinet

R. STOCKLASSA

25 Drottninggatan 25

Allm. Tel. 80 88.

(A. F. 1582)

Jönköpings-Magasinet

Etabl. 1873. Regeringsgatan 45. A. T. 55 41.

Parfym- och Ramaffär.

Ivar Haggströms Boktr. A. B.

26 Gamla Kungsholmsbrogatan

Allt slags boktryck.

LAGERSONS
SKOMAGASIN

Jakobsgatan 18 - Fredsgatan 8

De ekonomiska intressena, kvinnoarbetet och kvinnorösträtten.

Bland andra argument mot kvinnans politiska rösträtt brukar anföras från högerhåll, att de ekonomiska frågorna icke höra till kvinnornas intressesfär, ej heller kunna av dem bedömas och att dessa frågor nu äro de viktigaste på dagordningen.

Det är därför intressant att se, vilken ställning engelska finansmän inta till denna fråga. Den kända engelska tidningen *The London Budget*, som anordnat en enquête bland framstående finansmän angående deras ställning till kvinnorösträtten, skriver, att resultatet blivit avgjort till kvinnornas förmån. Icke ens de stridande rösträttskvinornas metoder ha förstört deras starka tro på det rättvisa i kvinnornas fordran. Det är erfarenheten av den duglighet i arbetet och den ekonomiska begåvningen hos de kvinnor de lärt känna i City, som stämt dem till förmån för kvinnans politiska rösträtt.

Mr Eric Gamage, Holborn, förklarar, att hans erfarenhet av kvinnornas duglighet har övertygat honom om, att de äro lika väl skickade att lagstifta som män. Han har funnit dem fullt jämställda med männen på affärlivets område, och såsom avdelningschefer äro de t. o. m. framom. Han anser dessutom, att den, som ej äger rösträtt, borde ej heller behöva betala skatt. Han är icke för allmän rösträtt, men han är avgjort för skattebetalares rösträtt, oberoende av kön eller klass, och han fastslår, att om finansmännen vore bättre representerade i regeringen, skulle kvinnorösträtten snart vara genomförd.

Mr James Young Kenneday, sekreterare i Asiatic Petroleum Company, förklarar, att kvinnorna lika väl som männen behöva rösträtten såsom skydd. Liksom männens ekonomiska ställning indirekt förbättrats genom rösträtten, skulle säkert en höjning över lag av kvinnornas ekonomiska förhållanden bli en följd av kvinno-rösträttens genomförande, och han skulle hellre se Mrs Fawcett och Mrs Humphry Ward som medlemmar av underhuset, än en hel del av de nuvarande medlemmarna, ty han är övertygad att dessa damer icke skulle dagtinga med sin övertygelse.

Mr S. Herbert Stoneham säger sig alltid varit ivrig anhängare av kvinnans rösträtt. Hans erfarenhet i City har lärt honom, att kvinnorna ovedersägligt äro i besittning av en logisk och korrekt omdömesförmåga lika väl som männen. Utvecklingen har bragt det därhän, att man ej längre kan hänvisa kvinnan uteslutande till hemmet. Ute på arbetsmarknaden behöver hon rösträtten för att kunna ernå jämställdhet med arbetskamraten. Han ogillar de stridande rösträttskvinornas metoder, men han förglömmar icke, att då männen kämpade för sin rösträtt, voro deras metoder än värre, och han lägger ansvaret för suffragetternas våldsbragder på de nuvarande manliga väljarnas representanter, som icke vilja giva kvinnorna rättvisa.

Hur olika äro icke dessa uttalanden mot dem, som för en tid sedan gjordes av en svensk bankman och lärare vid Stockholms Handelshögskola, hr Ivar Hultman, i finska Huvudstadsbladet. Hr Hultman finner det icke oveders-

ENERGON

förordas av Svenska läkare såsom ett kraftigt näringspreparat, verksamt styrkande vid allmän svaghet, blodbrist, rubbningar i nervsystemet och under rekonvalescens.

Energion (i pulverform) säljes i kartonger à kr. 1.40, 2.60 och 5.80. Tillverkas av A. B. Pharmacia, Torkel Knutsonsgatan 33, Stockholm. Kontrollant: Professorn m. m. K. A. Vesterberg.

Finnes Energion ej att tillgå på platsen tillskriv bolaget direkt.

Rösträttssång.

Ack, en gång har jag strövat som mannens kamrat
och delat hans möda, hans kärlek, hans hat,
och vårt hem var vår värld, och vårt hem var vår stat,
och tungt föll mitt ord och mitt råd.

Men seklen förrunno. Och tankarnas ström
fick jag lära mig tyst sötma in i min söt.
Men där växte, där spirade innerst en dröm,
som en dag, ja, en dag skall bli död.

Bortom bergen och öknarna såg jag ett land
i den gryende morgonens väkt,
där mannen och kvinnan gå hand uti hand
för att dana en skönare släkt.

Men jag tvingades ut. Det blev trångt vid vår hård.
Jag fick tjäna; fick tjäna — och lämna min gård.
Men mannen allena gav form åt vår värld,
och han byggde den bergfast och stor.
Och sin ande, sin styrka, sin kraft göt han in.
Men hans gärning var en, och en annan var min.
Och den värld, som han byggt! Ack, den syntes mitt sinn'
som ett hem, ja, ett hem utan mor.

Bortom striden och mödorna ser jag ett land,
som form och gestaltning fått
av mannens och kvinnans skaparehand.
Och se! Det är ganska gott.

Ack, en gång har jag vandrat tyst och allen,
men nu komma de, komma de en efter en,
Och komma de ej, skulle markernas sten
vårt uppbåd i dag ropa ut.
De komma med jubel, de komma med sång
betvingande, mäktigt, som vårflodens gång,
de komma av tidens innersta tvång,
ty timmen är slagen tillslut.

Långt, långt bortom haven ser jag en stam
med ett större och stoltare skick
i en friare, vidare värld gå de fram,
för ljus och för stor för vår blick.

Kiruna den 3 maj 1913

Blenda Dahlqvist.

sägligt, att svenska kvinnor äro "i besittning av en logisk och korrekt omdömesförmåga lika väl som män", icke att svenska kvinnor äro männens jämlikar på affärlivets område. Tvärtom.

I sin artikel, skriven med anledning av de Idmanska förskingringarna, gör hr Hultman ett anfall på de kvinnliga banktjänstemännen i Sverige. Han säger, att ett synbart omslag ägt rum till förmån för den manliga arbetskraften i bankerna, enär man anser sig hava större valuta av den manliga tjänstemannen; att man torde kunna fastslå, att en kvinna lättare förmås lyda parollen: "inte resonera, bara marschera"; att det numera är sällsynt att åt kvinnliga tjänstemän anförtros annat än sådant arbete, som är ofarligt

och som ändock skall kontrolleras. Kvalitativt undermåligast är flickan ur den "fina familjen", som fått platsen genom relationer; under säsongen kommer hon ofta olustig till sitt arbete, så framt hon inte föredrar att, efter en genomdansad, kanske minnesrik natt, rapportera huvudvärk och tillbringa förmiddagen på sin soffa.

"Kan man av en sådan kvinna, placerad på en ansvarsfull syssla, vänta den vakenhet som fordras för att upptäcka oegentligheter", utropar han, samt slutar med att kvinnan har av naturen större förutsättning än mannen att trivas med enformigt arbete, vilket hon kan sköta väl.

Denna artikel, som väckte mycket uppseende i Finland, bemöttes i den fin-

ska Dagens Tidning av docenten doktor G. Mattsson. Han försäkrar den svenska bankherrn, att hans framställning av kvinnans användbarhet och pålitlighet såsom bankfunktionär är, vad *Finland* beträffar, fullkomligt falsk. Han undrar om skribenten tror, att den finska manliga bankkon-toristen går snällt hem kl. 9 alla kvällar, aldrig är ute på sudd, aldrig är odisponerad och olustig dagen därpå. Och mot hr Hultmans utsago att svenska kvinnor hellre sluta på slaget än att göra ett arbete färdigt, säger docenten Mattsson, att alltför många kvinnor arbeta på övertid i timal dag efter dag, när det är brått på banken, för att man skulle ha rätt att beskylla deras kategori för arbetsnjugg-het.

Han konstaterar vidare, att de allra flesta finska bankkvinnor, vad uppfostran och bildningsgrad beträffa, äro av god eller, om man så vill, fin familj. Och han frågar hr Hultman, om han tror, att de bankkvinnor, som inneha poster med den största ansvarsbörda, äro sådana som "leva livet", hänga natten om på soaréer och rekoljera sig på hemsoffan. Han är övertygad, att alla kvinnliga bankkassörer och avdelningsföreståndare skola opponera sig mot den karaktäristiken.

Docenten Mattsson säger sig retad i sin egenskap av journalist och arbetande människa att se en person, som tydligen icke känner till det han skriver om, beredas tillfälle att utan uttrycklig gensaga diskreditera kvinnoarbetet på detta område (och indirekt på därmed besläktade), under det att vi dagligen se tiotals prov på mångårig duglig och hängiven kvinnlig verksamhet även på mycket ansvarsfulla och krävande bankposter. Och han slutar:

"För den i pliktroget arbete uppgående kvinnan har jag alltid blottat mitt huvud. Och detta speciellt nu, emedan 'fackmannen' i Huvudstadsbladet i påfallande grad oriktigt karaktäriserat ett slag av sådant arbete i vårt land."

Så försvaras de finska kvinnorna. Från England komma vackra uttalanden om kvinnoarbetet, men de svenska kvinnorna misskrediteras av sina egna landsmän i ett främmande lands press.

Är det sakliga skäl, som ligga till grund för anfallet eller är det konkurrenshänsyn? Det är det större mått ansvar, som är förenat med ett arbete, som ger ökat intresse och arbetsglädje. Det är känslan av att hava lyckats sköta sitt värv väl, som ger tillfredsställelse. Hur bittert skola icke utfall sådana som hr Hultmans kännas för alla våra präktiga, pliktrogna bankkvinnor. Hur ödesdigert är det icke för den kommande generationen av arbetande kvinnor, att män med en så ansvarsfull befattning som högskolelärarens, företräda en så nedsättande uppfattning av kvinnoarbetet. Ärlighet och oärlighet, duglighet och oduglighet fördela sig icke efter kön. Bland både män och kvinnor finnas sådana, som icke lämpa sig för sitt arbete, bland både män och kvinnor sådana, som kunna förledas och som motståndslöst lyda parollen: "icke resonera, bara marschera", bland både män och kvinnor finnas omutliga, redbara arbetare med ansvarskänsla och karaktär och kunskaper för att kunna bedöma vad som är rätt och vad som är orätt, bland både män och kvinnor finnes finansiell begåvning, som skulle kunna utnyttjas till gagn för fosterlandet.

Anna Åbergsson.

Frisinnade landsmötet och kvinnornas opinionsyttring.

Till Frisinnade landsföreningens årsmöte, som ägde rum i Stockholm den 27 april, hade fru Emilia Broomé väckt en motion om att landsmötet måtte såsom sin mening uttala, att de frisinnade, såväl organisationer som tidningar och enskilda medlemmar, borde på allt sätt stödja kvinnornas opinionsyttring för rösträtt och valbarhet genom att på sina möten behandla frågan, i pressen verka för densamma och aktivt understödja namnsamlingsarbetet.

Vid frågans behandling på landsmötet redogjorde L. K. P. R:s sekreterare, fru E. Boheman, i korthet för orsakerna till den av L. K. P. R. igångsatta namnsamlingen och framhöll, att det vore af stor vikt för de rösträttskrävande kvinnorna att få fram en så kraftig opinionsyttring som möjligt till riksdagen 1914, då en kungl. proposition om rösträtt och valbarhet för kvinnor åter torde komma att av regeringen framläggas.

Härefter beslöt landsmötet enhälligt att göra det i motionen föreslagna uttalandet.

Kongressen.

Från kongresskommittén i Budapest meddelas:

Delegerade, hedersgäster, regeringsrepresentanter och legitimerade pressrepresentanter betala ingen kongressavgift och erhålla fribiljetter till alla festliga tillställningar. Suppleanter och enskilda medlemmar av Alliansen betala ingen kongressavgift, men erhålla fritt tillträde endast till de festligheter, till vilka alla kongressmedlemmar äro inbjudna, t. ex. den ungerska festen på Bastion, som anordnas av huvudstaden, och till vilken staden är inbjudare. Delegerade från andra föreningar och enskilda kongressmedlemmar måste lösa medlemskort till kongressen och ha fritt tillträde endast till de festligheter, som anordnas av myndigheterna. Däremot erhålla alla kongressdeltagare nedsättning i biljettpriiset på de ungerska och österrikiska järnvägarna. Svenska delegerade och suppleanter erhålla kongresskort och legitimationkort till de ungerska järnvägarna genom V. U.; enskilda kongressdeltagare erhålla sådana genom kongresskommittén, adr. István-ut 67, Budapest VII, efter insändande av kongressavgiften (10 Kronen).

Den 13 juni anordnas en ångbåtsfärd från Wien till Budapest. Färden varar från kl. 8 på morgonen till kl. 6 e. m.; det är en billig och behaglig resa, som ger deltagarna i den tillfälle att vila ut mellan de bägge motena och att få se en god del av Ungern.

Dagarna för de förelöpande mötena äro nu bestämde: Berlin 5 och 6 juni, Dresden 7 och 8, Prag 9 och 10, Wien 11 och 12. Programmet blir lika på alla fyra platserna och omfattar mottagningsfest första aftonen, offentligt möte andra aftonen och visning av de respektive städernas sevärdheter under dagarna. Kongressdeltagare, som även önska deltaga i dessa möten, torde anmäla sig hos nedanstående personer: Frau Marie Stritt, 110 Dürerstrasse, Dresden, för Berlin och Dresden; Vybor pro volebnípravo žen, Jungmannova 7 u, Prag 1, Böhmen, för Prag och The Woman's Suffrage Committee, Reichratsstrasse 7, Wien I, för Wien. Mottagningskommittéerna önska uppgift på tiden för gästernas ankomst samt vad slags inkvartering som önskas. Alla kongressdeltagare äro välkomna.

Opinionsyttringens flygblad n:r 5 har nu utkommit. Det är författat av Ann Margret Holmgren och har till titel: "Betydelsen för Sveriges kvinnor av den nu pågående namnsamlingen". Erhålles gratis från Rösträttsbyrån, 6 Lästmakaregatan, Stockholm.

Rösträttsklubben sammanträder måndagen den 26 maj kl. 1/2 9 e. m. Jakobsgratan 20, 2 tr.

För och mot kvinnorösträtten.

Två möten.

Det i förra numret av R. f. K. omnämnda, av L. K. P. R. utlysta disputationsmötet, vartill Ungsvenska förbundet inbjudits, ägde rum den 29 april i Grand Hotells stora sal och hade samlat alldeles fullt hus.

Mötet öppnades av L. K. P. R:s v. ordf., fröken Signe Bergman, som hälsade de närvarande välkomna och i korthet redogjorde för mötets förhistoria, vilken våra läsare redan känna. Till mötets ordförande utsågs därefter fru Emilia Broomé, som efter att ha uttryckt den förmodan att U. S. F. icke skulle försumma ett så utmärkt tillfälle att visa sin slagfärdighet som det nu erbjudna anhöll att eventuellt närvarande representanter för U. S. F. ville anmäla sig och själva välja sin plats i diskussionen. Efter en aktningvärd paus nödgades ordf. emellertid konstatera, att U. S. F. tycktes föredra att föra sin strid bland meningsfränder och överlämnade därför ordet åt den första av de av L. K. P. R. utsedda talarna, d:r Lydia Wahlström.

D:r Wahlström började med att påpeka U. S. F:s ställning till kvinnorna — det vill ej ha dem som aktiva medlemmar, men vänder sig med ett upprop till dem att ingå som stödjande sådana — och framhöll att slagorden "realpolitik" och "makt bakom orden" komma att bli tongivande för U. S. F:s samtidiga möte. För sin del kände hon sig övertygad om att åtminstone den akademiska ungdomens motstånd mot kvinnorösträtten utgick från den av prof. Reuterskiöld formulerade statsrättsliga principen: Lika litet, som det kan, från riktiga utgångspunkter, anföras något som helst principiellt skäl för kvinnans politiska rösträtt, lika litet kan något sådant skäl anföras däremot. Talarinnan gick därefter in på en redogörelse för de två mest framträdande teorierna för kvinnorösträtten: den från Rousseau och hans Contrat Social stammande rättighetsteori, vilken utgår från läran om de skilda individerna och deras skilda makt i staten. I denna teori betraktades individerna som varande i strid med staten och individens rätt att opponera och att skydda sig mot ingrepp från statens sida framhölls kraftigt.

Mot denna teori har emellertid en modernare tid satt funktionsteori, som utgår från att staten är den nu levande befolkningen tillsammans med föregående och efterkommande generationer, för vilka staten blir den överindividuelle enheten. Denna teori innebar att för statens intressen erfordrerliga funktioner skola utlösas medbestämmanderätt i statens angelägenheter. Särskilt den tyska kvinnorörelsen har fogat sig efter denna åskådning och framhållit att kvinnan just genom sin anknytning till mannen har ett nytt tillskott till statslivet. Däremot förkastar den moderna åskådningen läran om ett byte mellan staten och individen, så att den som betalar skatt, gör varnplikt etc. måste ha medbestämmanderätt.

Prof. Reuterskiöld anser emellertid i sin utredning att det ur statsrättslig synpunkt är lika felaktigt att tala om bägge dessa teorier. Staten är nämligen ett maktsamhälle, och för att den skall kunna ge kvinnorna rösträtt, måste de på förhand utgöra en social eller politisk maktkraft i samhället. D:r W. framhöll däremot, att på sista tiden kvinnorna enats till en maktgrupp i fråga om moderskaps- och ålderomsförsäkringen och att de därvid visat mannen att de bilda en enhet mot samhället, så länge de icke äga rösträtt.

D:r W. ansåg slutligen att staten sättes i fara som kulturstat, om kvinnorna skola öva inflytande utan att äga rösträtt. Med den berömda tyske statsrättsprofessorn Jelinek ansåg hon att staten ej blott innebär en rättsordning, utan även värd av alla kulturintressen, och att kvinnan i denna ej får vara som den slumrande prinsessan i skogen. Kvinnorna ha rätt att tro på sin individuella uppgift, om ock statsrättslära ha svårt att placera in dem i sina system.

Efter det med kraftigt bifall mottagna fördraget framträdde L. K. P. R:s andra talare för aftonen, d:r Gulli Petrini, som på sitt vanliga briljanta sätt företog en vidräkning med talarna från rösträttsdebatten vid 1912 års riksdag. Bakom alla deras argument såg hon den manliga egoismen.

Att kvinnorna ej lyckas göra sina intressen gällande visas bl. a. av att ingen kvinna insatts i moderskapsförsäkringskommittén och ingen i pensionsförsäkringskommittén. Därför blev också den förra ett flasko, den senare en enastående orättvisa. Men även om en eller annan kvinna invaldes som kommittéledamot, kunde därmed kvinnornas intressen ej bli tillgodosedda. Ty kommittéerna tänka alltid vid utarbetande av sina förslag på att dessa skola ha utsikt bli antagna av riksdagen. Den grupp, som därför ej har säte och stämma där, är predestinerad att bli orättvist behandlad. Talarinnan bemötte härefter invändningarna av konstitutionell art mot rösträttspropositionen, särskilt i fråga om utskyldsstrecket. Efter ytterligare kritik av mer eller mindre värdefulla motargument mot den kvinnliga rösträtten, slutade talarinnan med att erinra kvinnorna om det särskilda arv av frihet och rättigheter som de — tack vare uppoffrande och energiska föregångskvinnors arbete — ha att värna och förkovra. Det är ej en berömvärd handling av kvinnor att sitta överksamma eller till och med kasta stenar på detta arbete för samhällets bästa. Alla kvinnor, som känna ansvar för sitt fosterland måste komma till hjälp.

Sedan de intensiva applåderna efter d:r Petrini's föredrag tytnat, yttrade fru Broomé några ord av tack till de båda talarna för deras förmåga att breda ny fraicheur över de gamla argumenten och förklarade därefter ordet fritt.

H:r Millqvist inledde diskussionen med att förklara, att han ej tillhörde Ungsvenska förbundet. Han hörde, sade han, till dem, som ej äro helt motståndare mot kvinnorösträtten, men ej heller vilja vara med om något sådant som förra årets regeringsförslag. Han ville så skärskåda de argument, som vanligen brukas anföras — om statsnyttan och rättvisan. I Norge har erfarenheten visat, att rösträttsförsöket slagit illa ut, och i Finland hade en framstående man förklarat för honom, att kvinnorna visserligen ej begått några dumheter, men ej heller gjort några insatser av värde.

Vidare ansåg han den k. propositionen oantaglig i sitt nuvarande skick. Det vore en stor orättvisa att en man som resterade för utskylder ej skulle utöva rösträtt, under det att en gift kvinna utan skattplikt skulle ha politisk medbestämmanderätt. Kvinnornas krav borde därför begränsas till fordran på rösträtt endast för kommunalt skattskyldiga kvinnor.

Nästa talare var redaktör v. Koch, som nyss anlänt från ungsvenskarnas protestmöte på Runan, och delgav sina intryck därifrån. Den "variété", som där utspelats, borde övertyga envar om den mission kvinnorna hade att fylla.

Sedan d:r Petrini och d:r Wahlström samt hr Millqvist haft ordet för repliker, yttrade sig fru Wærn-Bugge, fröken Kleman, fru Billström och fröken Lindgren, varefter mötet enhälligt antog följande resolution: Män och kvinnor, samlade till offentligt möte i Stockholm den 29 april 1913, uttala sin anslutning till kvinnornas krav på politiska rättigheter, vilket krav för närvarande bäst främjas genom ett kraftigt understödjande av den L. K. P. R. igångsatta opinionsyttringen för politisk rösträtt och valbarhet för Sveriges kvinnor. E.

På L. K. P. R:s inbjudan till ett offentligt diskussionsmöte sände den unga högern ett nekande svar med ett slags svävande undskyllan, att i inbjudningen icke iakttagits sedvanliga former. Om därmed menades, att åt den utmanade bort överlämnas att välja tid och ställe, bevisades dock, att tisdagen den 29 april, som Lands-

föreningen valt, vore förbundets medlemmar ingalunda hindrade, eftersom de hade tillfälle, att till just den dagen utsätta ett eget möte, vilket emellertid annonserades flera dagar senare än kvinnornas.

Detta möte på Runans festsal hade lockat en fulltalig, till största delen mycket ungdomlig publik.

En föga övad gossorkester inledde med en öröndövande dansmusik, varefter d:r Hjalmar Haralds talade om "Ungsvenskhet och feminism". Då anförandet började med några ord, som den franske kungen Filip August en gång yttrat, och därefter konstaterades, att vår stormaktstid slutade med Pultava, överraskades man av, att det hela var slut inom få minuter, efter att hela feminismen avfärdats med, att den var en snyltgäst på den nationella renässansen. Talaren belönades med ihärdiga applåder.

I stället för d:r J. Kolmodin, som nu skulle ha talat, uppsteg därefter på talarstolen Allmänna valmansförbundets ombudsman i Göteborg d:r G. Rahmn, som med oförtydlig belåtenhet delgav en del studier av antisuffragetrörelsen i England, vilka han gjort under ett besök i London år 1910. För den ungsvenska högern vore dessa meddelanden som ett ljuvligt och nytt evangelium; för de tillstådesvarande kvinnoaktivisterna däremot var alltsammans välbekant, endast att företeelsen sågs genom en kraftigt förstörande kikare. För antirörelsens makt, ära och anseende hade talaren ej ord stora nog. När talet däremot blev om rösträttsrörelsen, vändes kikaren hastigt. I England spreds den icke märkbart, i Amerika var den starkt på retur — dess nyaste landvinningar där vore naturligtvis talaren obekanta. I vår liberala press, så fortfor hr Rahmn, förtiges antirörelsens verkningar, ty "där censureras kvinnorna", och även i prof. Reuterskiölds utredning, som annars förklarades utmärkt, hade denna rörelse knappt med ett ord uppmärksamats. Det är i det kommunala arbetet kvinnorna kunna finna ett fält för sina samhällsintressen, och nöja de svenska kvinnorna sig ej med detta, antydde en hotfull möjlighet om bildande av en svensk antiliga.

Anförandet mottogs med stormande bifall av en publik, som ej tycktes ha öga och ora för det osmakliga i hela dess gåckande ton och vulgarkvicka yttranden. Kent av pinsamt hade talarens upptradande verkat, då några damer, försenade av en sammankomst på annat håll, kommo in i salen och begavo sig upp på läktaren. Hans uttalande kom publiken att med löje möta dessa personers entré — man förstår ej vad uppöstran denna ungdom fått — och han ansåg sedan lämpligt, att demonstrativt kasta en del satsar, som ansågos särskilt imponerande, upp mot denna laktare.

Ordföranden framlade följande resolution:

Då ett upptagande på nytt av rösträttsfrågan icke är ur synpunkten av nationens arbetsro gagneligt, så nära efter 1907 års stora uppgörelse, och då kvinnans intresse för det orentliga livet endast visat sig i den kvinnliga rösträttsrörelsens kamp för formell likställighet, men icke före denna rörelsens framträdande i intresse för den även för kvinnor medgivna kommunala rösträtten, finner motet icke i något avseende övertygat, att något skäl föreligger till förman för att i strid mot urminnes hävd inuraga kvinnan i det politiska livet.

Bland mängden av jaröster förekommo en hel del nej, men trots att votering begärdes, företogs ingen sådan, och det är ganska troligt, att den ej heller kunnat ordentligt utföras bland denna skrikande och disciplinerade eller rättare, som det tycktes, på förhand uppagiterade, oerfarna publik.

En talarinna från rösträttsklubben, fröken Anna Åbergsson, försökte frambara några protestyttranden, men fick ej fortsätta. Redaktör G. H. von Koch tilläts emellertid uttala sitt klander mot det sätt på vilket mötet anordnats: ett sådant förkvävande av det fria ordet hade han aldrig bevittnat. Hans ord döövades emellertid under oväsen, och den skrällande musiken togs till hjälp för att förtydliga att mötet var avslutat.

H. S.

Borlänge-Stora Tuna F. K. P. R. hade den 15 april sitt andra ordinarie sammanträde för året, varvid års- och revisionsberättelser för 1912 upplästes. En kommitté för namninsamlingen tillsattes, och det beslöts att föreningen skulle ingå i Dalarnas länsförbund.

Filipstads F. K. P. R. hade den 21 april anordnat ett offentligt möte i ordenshuset med föredrag av fru Ellen Hagen över ämnet: "Behöva kvinnorna medborgarrätt?" Det klara och gedigna samt synnerligen fint och väl framförda föredraget mottogs av den fulltaliga, både av män och kvinnor bestående publiken med livligaste bifall och tillvann föreningen nya medlemmar samt påverkade gynnsamt opinionen för namninsamlingen.

Grängesbergs F. K. P. R. hade den 28 april anordnat offentligt föredrag med fru Ella Billing som talarinna. Ämnet var: "Kvinnorösträtten från statsnyttans och rättvisans synpunkt." För den, som önskar ett verkligt agitatoriskt rösträttsföredrag, kan man knappt tänka sig ett bättre innehåll eller en bättre talarinna. Den omedelbara skörden blev ej heller så liten, i det att av de närvarande 5 stycken antecknades som nya medlemmar, och anledning finns att tro, att flera så starkt påverkades, att de snart ansluta sig. Vi äro också övertygade om, att ingen av dem, som åhörde föredraget, vägrar att skriva sitt namn på en opinionslista. Efter föredraget hölls föreningsmöte, därvid bl. a. beslöts att tillsätta en kommitté, som har att tillsammans med styrelsen göra det förberedande arbetet för namninsamlingen. Föreningen beslöt också att den 25 maj, i studiesyfte, företa en utlykt till Grangårde ålderdomshem.

Gränna F. K. P. R. hade den 21 april en föredragsafton ägnad Ungern och världsaliansens 7:de kongress i Budapest den 15—20 juni. Fru Bergin uppläste det från den ungerska kongresskommittén sända föredraget nästan oavkortat. Fabrikör Bolling föresände de utmärkta skioptikonbilderna, och föriattaren Axel Lundegård, som vistats flera månader i Ungern, tolkade ungrarnas åskningskådd Sandor Peton, som under ungrarnas inriktning förtäddade eidande straussånger, vilka blevo och alltjämt äro ungrarnas mest älskade nationalsånger. Parjante berättade han en del historiska anekdoter från deras inriktning och påpekade, att de ungerska damernas föredrag var mycket orienterande och typiskt för ungrarna med deras starka rosteriandskarlek och deras hangivna beundran för sina skaldar, sina hjältar och sina — hjältinnor. Salen var nästan fylld av intresserade åhörare.

Halmstads F. K. P. R. hade den 25 april ordinarie sammanträde. Med anledning av föreningens 10-åriga tillvaro redogjorde ordföranden i ett kort anförande för dess verksamhet under de gångna åren och lämnade till slut en överblick av kvinnorösträttsfrågans nuvarande läge. Vid därefter förrättat styrelseval återvaldes till ordförande fröken Anna Ljungberg. Av övriga styrelseledamöter omvaldes fruarna Smith och Bengtsson, fröknarna Pettersson, Thorsson och Arnander samt nyvaldes fru Anna Berggren. Till revisorer av föreningens räkenskaper utsågos fröknarna Elin de Maré och Maria Trägårdh och till suppleanter fröknarna Karin Lundberg och Helga Allinger. Efter de egentliga förhandlingarna vidtog ett festligt samkväm, varvid stämningen i hög grad höjdes genom några förtjusande musiknummer för fiol och piano av fru van Dapperen och fröken Sonesson. Till ordföranden överlämnades en genom sammanskott inom föreningen åstadkommen minnesgåva. Ordföranden tackade i ett varmt anförande och slutade med att utbringa ett leve för Halmstads F. K. P. R. Därefter intogs gemensam supé. Ett par tillfällighetsbitar dels i bunden och dels i obunden form upplästes, och till slut höll fru Anna Berggren ett av varm känsla präglad föredrag om Fredrika Bremers liv och livsgärning, vilket mottogs med livligt bifall.

Karlstads F. K. P. R. firade sitt första (och låtom oss hoppas, också sitt sista!) decennium vid årsmötet den 14 april. Festliga anordningar och mycket stor tillslutning. Till styrelse valdes Gerda Hellberg, Greta Gullström, Anna Widmark, Ragnhild Dyhlen, Anna Ljungkvist, ordinarie; Helfrid Severin och Kristina Bandelin, suppleanter. Revisorer blevo Hilda Allert och Maria Larsson med Ester Lefrén och Anna Helleberg som suppleanter. På de korta förhandlingarna följde musik av fiol och piano, varpå gemensam supé intogs. Ord-

Arbetet ute i landet

föranden fick röda rosor, tal, tack och leverop och tackade under djup rörelse, med hänvisning till denna tidnings motto, för allt vad rösträttsarbetet givit henne personligen, bl. a. en trägen uppfostran från pessimism till optimism. Efter supén föredrog fru Hellberg 10-årskrönikan. Dess stora och små episoder mottogs med glatt igenkännande särskilt av de många närvarande av föreningens stiftarinnor och äldsta medlemmar. Mycken belåtenhet väckte underrättelsen, att medlemslistan för dagen — 292 — med ett jämnt hundratal översteg slutsiffran för 1911. Efter återblicken presenterades "Madame Anti", som gjorde furor. Telegram avsändes till Ann Margret Holmgren och till kraftstationen V. U. Många tacksamma tankar gingo också till Frigga Carlberg, vars namn mött så ofta i protokollen från de första brydsamma åren.

Kils F. K. P. R. hade den 25 april anordnat en festlig aftonunderhållning i ordenshuset, vars estrad var smakfullt dekorerad med grönt och rösträttsfärgerna gult och vitt. Tyngdpunkten i programmet var fru Ellen Hagens föredrag om kvinnornas och samhällets behov av kvinnornas medbestämmanderätt. Talarinnans lugna och sakliga, av ett varmt och allvarligt patos burna framställning höll publiken helt fången, och hennes maning till kvinnorna att ej hålla sig fjärran från kvinnornas nu pågående kamp för att skaffa sig makt att bereda rätten seger, gjorde starkt intryck. Programmet utfylldes av flera nummer vacker duettsång och avslutades med "Madame Anti", som väckte mycken munterhet.

Kiruna F. K. P. R. hade fredagen den 2 maj anordnat en rösträttsaoré, besökt av cirka 300 personer, vilka med livliga applåder gävo tillkänna sin tillfredsställelse med den i allo lyckade festen. Först utfördes musik av fröken Elsa Friman. Därpå sjöngs vackert och stämningsfullt ett par sånger av fröken Maja Wickbom. Fröken Blenda Dahlqvist deklamerade av henne själv förläddade verser, därav en särskilt för aftonen skriven rösträttsång. Nästa nummer på programmet var uppträdandet av en viss "Madame Anti", som här och där i vårt land och ständigt med åsyftad verkan föredragit sin monolog. Här, där fröken Teresa Anstrand iklätt sig hennes gestalt, gjorde hon furor. Samma verkan hade en därpå spelad teaterpjäs: "Huru kvinnorna fingo politisk rösträtt", däri samtliga de uppträdande visade sig vara i besittning av scenisk förmåga. Behållningen för aftonen skall av föreningen användas till att belåcka utgifterna för namninsamlingen i Juckasjärvi, Karesuando och Tarendö socknar.

Kumla F. K. P. R. hade ordinarie möte den 21 april, då listor utdelades för namninsamlingen, vilken omedelbart skall taga sin början. Även har hållits en försäkelsevecka till förmån för arbetets befrämjande, vilkens slutresultat ännu ej är känt.

Linsälls F. K. P. R. hade den 22 april sammanträde, vid vilket förslag till arbetsordning och stadgar föredrogs och godkändes.

Ljungby F. K. P. R. hade den 25 april anordnat offentligt möte med föredrag av fru Augusta Tonning. Föredraget utmärkte sig för sträng saklighet. Talarinnan slutade med en maning till kvinnorna att mangrant deltaga i den nu planerade, hela vårt land omfattande opinionsyttringen till förmån för kvinnans politiska rösträtt.

Malmö F. K. P. R. hade kallat till sammanträde å Arbetareföreningens sal måndagen d. 5 maj för överläggning om namninsamlingens bedrivande i Malmö och Oxie härad. Det beslöts, att arbetet härmed genast skulle taga sin början och fortgå under denna och juni månad, eventuellt återupptagas i september, i händelse önskat resultat ej uppnåts. Föreningen öppnar byrå i Müllerska palatset, Mäster Johansgatan. Där tillhandahållas råd och anvisningar för namninsamlare, prospekt och broschyrer. Byrån är öppen kl. 7—9 e. m.

Nässjö F. K. P. R. hade den 29 april sammanträde, varvid styrelsen beviljades ansvarsfrihet. Varje medlem har fått sig ett namninsamlingsområde tilldelat, och arbetet med namninsamlingen kommer omedelbart att taga sin början.

Sala F. K. P. R. har haft årsmöte. Styrelse- och revisionsberättelserna för år 1912 föredrogs och godkändes, varefter ansvarsfrihet beviljades styrelsen. Till överlägg-

ning förekom frågan om kvinnornas opinionsyttring för politisk rösträtt och valbarhet. Vid möte i Västerås under den gångna veckan mellan ombud från länets rösträttsföreningar hade beslutats, att arbetet inom städerna skulle bedrivas under maj, inom den kringliggande landsbygden under sommaren. Föreningen beslöt att genom anordnande av ett föredrag under närmaste tiden väcka kännedom och intresse för opinionsyttringen.

Sigtuna F. K. P. R. hade anordnat möten den 3 och 4 maj. Det förstnämnda ägde rum på Sigstuna Stadshotells stora sal och inleddes med några hälsningsord av föreningens ordförande, fröken Kerstin Larsson, varefter pianomusik utfördes; föredrag över ämnet: "Kvinnorna inför rösträttskravet" hölls av fru M. Bolin från Rönninge. Unisona sånger och bland dem "Svenska kvinnors medborgarsång" av Emil Sjögren, sjöngs, och det hela bar prägel av lugnt förstående.

Mötet den 4 maj på middagen var anordnat vid Erikssund, en plats, som står i livlig förbindelse med Sigstuna genom ångbåt. Mötet öppnades även här av föreningens ordförande med några betraktelser över ämnet: "Mjötet i skäppan och oljan i krukan skall ej taga slut"; därefter sjöngs en unison sång och fru Bolin talade över: "Männens och kvinnornas gemensamma intressen i det kommunala arbetet". Sedan några sånger utförts av flickor från fröken Larssons barnhem, avslutades mötet med avsjungande av "Svenska kvinnors medborgarsång". Mycket intresse visades i allmänhet för rösträttsaken, och de utdelade skrifterna mottogs med tacksamhet. Ett glädjeämne vid det sista mötet var att ett antal unga män, som icke hade tid att bevista Sigstunamötet, reste därifrån för att övervara mötet vid Erikssund; de visade förstående gent emot rösträttskravet och begärde skrifter, som ock lämnades dem. Få vi ungdomen med oss, så ha vi kommit ett gott steg framåt.

Sundsvalls F. K. P. R. hade den 9 april tillsammans med K. F. U. K., Vita bandet samt Sundsvalls barnmorskesällskap anordnat ett offentligt möte å stadshusets stora sal. Därvid höll fru Ella Billing från Stockholm ett ytterst intressant och formfullt föredrag om kvinnorna och folkpensioneringen. Efter föredraget antogs av de närvarande en resolution, innehållande en kraftig protest mot kvinnornas särställning inom folkpensioneringsförslaget.

Den 3 maj hade föreningen anordnat en sällskapsafton å K. F. U. M:s lokal. Först utfördes pianomusik av fröken Reich. Därpå föresågs av fru Maja Gerdin den vackra serien skioptikonbilder från Ungern. Och slutligen uppträdde fru A. Widmark i "Madame Antis" skepelse, hälsad av det livligaste bifall, varpå följde samkväm, som avslutades med unison sång.

Svegs F. K. P. R. höll sitt första offentliga möte tisdagen den 15 dennes i folkskolan därstädes. Mötet präglades av den bästa stämning och tillförde föreningen 6 nya medlemmar. En historik över kvinnans ställning i samhället från 1200-talet till nuvarande tid hölls av folkskollärarinnan Maria Almqvist, Sveg. Fröken Sigrid Wahlström redogjorde för rösträttsrörelsens nuvarande läge och fruarna Ohlander och Sundbärj föredrogo en del poem. Fru Hildgard Forsgren bidrog med musik. Vid ett efter mötet hållet sammanträde bestämdes att en större fest med någon av rörelsens pionjärer som talare skall hållas i sommar Dessutom bestämdes om hållandet av en föreläsningkurs i höst.

Sölvesborgs F. K. P. R. hade den 13 april å teatern anordnat en Fredrika Bremer-afton, som genom ett lockande program och jämförelsevis låga biljettpreis samlat fullt hus. Efter föredrag av fröken Anna Möller från Kristianstad om Fredrika Bremers livsgärning visades flera tablåer: "Fredrika Bremer", "Birgitta", "Drottning Kristina", "Rättvisans gudinna", samt "Drottning Margareta beedigar Kalmarunionen", vilka med förtydligande text togo sig synnerligen vackra och imponerande ut. En herre och två damer, iklädda vackra och stiltrogna dräkter utförde på ett briljant sätt Frödings comedia "Malin Sture och Erik Stenbock". Till sist gävo några damer en liten teaterpjäs "Tekonseljen", som var skriven för tillfället med motiv från Anna Maria Lenngrens bekanta dikt. Den framkallade stor munterhet. — För övrigt

utfylldes programmet med mycken och god musik. — Aftonens inkomster utgjorde 174 kr. och 90 öre. Nettobehållningen, 105 kr. tillfaller kommittén för Fredrika Bremerstatyn.

Uppsala F. K. P. R. hade den 10 april anordnat offentligt möte, varvid fru Elisabeth Wærn-Bugge höll föredrag om opinionsyttringen. Föredraget hälsades med livligt bifall. Fru Hagen framförde de närvarandes tack till fru Wærn-Bugge och yttrade därefter några ord om planen för namninsamlingen. En rösträttsbyrå har öppnats Stora torget 2, där listor kunna avhämtas och broschyrer erhållas för utdelning.

Varbergs F. K. P. R. högtidlighöll sin 10-årsdag lördagen den 19 april med en festlig tillställning å teatern, som var besökt av omkring 300 deltagarinnor. Programmet inleddes med en liten historik över föreningens öden av föreningens första ordförande fröken Vilh. Malmström. Efter det varmhjärtade anförandet sjöngs "Hell dig du höga nord" unisont.

Därpå följde "Huru kvinnorna fingo politisk rösträtt", på ett käckt och muntert sätt spelad av Varbergs damamatörsällskap och som hälsades med mycket bifall.

Till sist kom "kronan på verket", "Madame Anti", utförd av fröken Hildur Öijer, till vilken Varbergs F. K. P. R. är skyldig den varmaste tack. Telegram anlände från V. U. samt professorskan Holmgren — Varbergs F. K. P. R:s liksom så många andras stiftarinna. Festen fick ett gott ekonomiskt resultat, som av styrelsen anslagits till opinionsyttringen.

Vetlanda F. K. P. R. hade ordinarie årsmöte den 17 april. Namninsamlingsarbetet blev vid detta tillfälle organiserat. Den 28 april anordnade föreningen en Fredrika-Bremer-afton. Jönköpingsföreningens ordförande, fröken Emma Aulin, gav därvid lika sakrikt som sympatiskt vår banbryterskas historia. Ett par pianomusiker spelades artistiskt av fröken G. Lindberg, och fru Th. Lindh föredrog med fint musikaliskt sentiment sånger av Andrée och Börresen. Skioptikonbilder från Ungern avslutade programmet, som lockat något över ett hundratal personer till platsens nya biograflokal, för tillfället festligt prydd och be-lyst.

Vivstavarvs F. K. P. R. hade den 6 april anordnat ett offentligt möte i form av aftonunderhållning. Sedan ordf. hälsat de närvarande välkomna och "Vårt land" avsjungits gemensamt, höll fröken Elin Wahlqvist ett intressant och medryckande föredrag om den kvinnliga rosträttsrörelsen, dess uppkomst och dess nödvändighet för såväl den ogifta som den gifta kvinnan. Till sist övergick talarinnan till namninsamlingen och framhöll vikten av att livligt uttaga och arbeta för densamma. Omväxlande vacker musik och sång bidrog att uoja stämningen. Till sist avslöts den talrikt besökta och angenäma festen med tack till fröken Wahlqvist för hennes aldrig tröttnande energi och oegennyttiga uppoffring, med tack till övriga medverkande och "Du gamla, du fria" unisont avsjungen.

Väskinde F. K. P. R. hade den 5 april ett talrikt besökt sammanträde, varvid en förut påbörjad diskussion om stat och kyrka fortsattes. Vidare behandlades frågan om opinionsyttringen till 1914 års riksdag.

Ystads F. K. P. R. höll den 12 april ordinarie möte i flickläroverkets stora sal. Sedan års- och revisionsberättelserna föredragits, beviljades styrelsen ansvarsfrihet för 1912 års förvaltning. Därefter diskuterades frågan om den namninsamling, som centralstyrelsen beslutat. Enär enligt de närvarandes mening ett intensivt upplysningsarbete i frågan måste föregå namninsamlingen, beslöt föreningen att uppskjuta denna till hösten, närmare bestämt oktober månad. Vid Skåneförbundets möte i Lund den 9 mars 1913 bestämdes att Ystadsföreningen på sin lott skulle få kvinnorna i Ljunits och Herrestads härad samt Tomelilla-föreningen Ingelstads härad. Ett angenämt samkväm, varvid sång, musik och uppläsning omväxlade, avslutade mötet.

Älmhults F. K. P. R. hade den 19 april ett talrikt besökt möte, varvid föredrag hölls av fru Frigga Carlberg, vilket mottogs med livligt bifall. Efter föredragets slut var gemensam tesupé anordnad, under vilken pianomusik utfördes av en av föreningens medlemmar.

Älmhultsföreningen har under innevarande år tillväxt betydligt i medlemsantal. Icke mindre än 20 nya medlemmar hava ingått, de flesta vunna tack vare ordf:s energiska arbete.

Pressen och ungsvenskarna.

Lika enhällig som förkastelseöden över unghögerens krigföringsätt varit på vänsterhåll, lika stor har månheten på högerhåll varit att söka försvara "olycksbarnets" bedrifter. Att ungsvenskarna själva, då de dagen efter vaknade till besinning, skulle genom allehanda förklaringar i form av insändare och brev i pressen söka rentvå sig, kan man förstå, men att högern i sina ledande tidningsorgan skulle vara så förblindad i sin föräldrakärlek att den anser allt gott och väl, det har man däremot svårt att fatta. Men äpplet faller icke långt från trädet, heter det.

Utom det otillbörliga i talarnas och arrangörernas ord och åthävor har den fullständiga frigjordhet från parlamentariska former, som utmärkte mötet på Runan, blivit föremål för mycken och berättigad kritik. Sålunda skriver redaktör G. H. von Koch såsom svar på en insändare:

"Detta såsom offentligt annonserade möte tilläts ej välja en ordförande, och ehuru en 'inledare' var angiven, förhindrades all diskussion. Att anordnarna avsett att sådan icke skulle få förekomma, var således för icke initierade omöjligt att veta. Än allvarligare var dock, att när resolutionen föredrogs och votering om densamma begärdes, vägrade den person, som själv påtagat spelade en ordförandes roll, att verkställa en sådan. Detta står i full strid mot den enklaste parlamentariska sed och måste i yttrandefrihetens namn framkalla protest."

Social-Demokraten slutar sitt referat över mötet med följande välbefogade råd:

"Ungsvenskarna böra emellertid sammanträda och be om ursäkt för att de inte lärt sig att leda ett offentligt möte, Svenssons lilla verdandiskrift om överläggningar och beslut rekommenderas!"

Om tonen på mötet på Runan får man en god föreställning av Dagens Nyheter's referat, där det bl. a. heter:

"Det utvecklade sig till en skandal, som, hur pinsamt den verkade i sin brutala kränkning av yttrandefriheten, dock på samma gång spred ett mörkande löje över talarna. Dessa herrar, d:r Hjalmar Haralds och en d:r Rahm från Göteborg, voro hjärtligt välkomna att diskutera med d:r Wahlström och fru Petrini på mötet på Grand Hôtel, men de föredrogo att kämpa på en lokal, där de försäkrat sig om att slippa motståndare. Särskilt d:r Rahm, som vid ett tillfälle med stora ord apostroferade några kända förkämpar för den kvinnliga rösträtten, som tagit plats på läktaren, presterade något verkligt obetärbart i fråga om lika ofarlig som pueril arrogans."

Karlstads-Tidningen omtalar hur "anti-rörelsens representativa store man, professor Kjellén, vilken som ett slags hederspresident vid tonerna av one-stepmelodien

PROMENADDRÄKTER

Kappor, Rid- & Sportdräkter, Pälsar & Supé-Kappor
förfärdigas med elegant snitt och till billiga priser.

H. SALMONSONS DAMSKRÄDDERI

S:t Paulsgatan 6 C, 1 tr.

A. T. Söder 31 29.

'O Marie' förts fram till främsta platsen i salen övervar den uppbyggliga tillställningen."

Tidningen beledsagar sin skildring av mötet med följande reflexion:

"Den enda fattiga tigertrösten är att även unga kvinnor deltog i denna barbarismens orgie. De gamla förtryckarnas och de gamla trälinnornas ättlingar samverkade i den. —"

Under rubriken "Ungdomens förvildning" skriver Aftontidningen:

"Redan det, att unga män gå i elden för en förnekelse av deras mödrars och systers rättmätiga krav på delaktighet i självskrivna medborgarliga rättigheter är ju ett graverande degenerationstecken. Men då de söka med våld hindra kvinnorna att förfakta sin rätt, då blir redaktör von Kochs karaktäristik av uppträdet den enda riktiga, ty det är endast inneboende råhet, som tar sig sådana uttryck."

Kristianstads Bladet skriver:

"De båda huvudtalarna å 'ungsvenskar' möte återopade förhållandena i England. Men det ser ju alldeles ut, som om man hade för avsikt att införa den omvända ordningen i Sverige, där motståndarna till kvinnorösträtten ju lägga sig upp med samma olater som suffragetterna i England! De för sin rätt kämpande svenska kvinnorna ha emellertid all anledning att vara belättna med 'ungsvenskar' agitation. Det sätt, varpå denna startat, kan icke annat än gagna kvinnornas sak."

I en ledande artikel skriver samma tidning:

"Vad är det för ungdom, har man skäl att fråga, som demonstrerar sina ideal genom att söka sätta igång en kampanj emot kravet på medborgarrätt åt kvinnorna? Man tycker, att en sådan kampanj skulle just för ungdomen, hos vilken man ju vill tänka sig rättfärdighetskänsla och tro på framtiden, vara så litet tilltalande som möjligt. Och för övrigt böra väl de unga allra närmast äga förmågan att uppskatta allt det, som så oemotståndligt talar för att kvinnorna tillerkännas medborgarvärde och medborgarrätt. Törhända finnes det även bland de unga, vilka verka i Ungsvenska förbundet, någon som t. ex. har en mor, vilken arbetat och strävat, försakat, kanske lidit för att hjälpa sonen fram genom studier till en tryggad ställning. Vid minnet av en sådan icke alltför sällsynt gärning måtte det kännas något besynnerligt att floeka sig till en högröstad skara, som skriar nej till kvinnornas fordran att vederfaras rättvisa såsom medborgare. I varje händelse ha väl de flesta förmännen av högkomsten utav en modersgärning, som,

rätt uppskattad, borde avhålla den unga mannen åtminstone från ett demonstrativt underkännande av den rätt till medborgarskap, som vårt lands kvinnor begära."

Även kvinnor, som varit närvarande på mötet, hava genom pressen givit uttryck för den indignation de kände inför de "yttningar av brutalitet och råhet", de där fått bevittna. Författarinnan fru Maria Rieck-Müller skriver i Aftonbladet för den 2 maj:

"Huru mycket mer sympatiska skulle ej dessa omogna ungdomar synas oss, om de kunde vara konservativa med konsekvens. Vill den konservativt anlagde mannen arbeta med framgång för sin sak, då skall han först och främst uppträda med självbehärskning och inte med samma slags åthävor som ligapojkar och deras gelikar, vilka man dock ej kan fordra så mycket av. Håller han därtill på gamla tiders kvinnoideal, så bör han även visa kvinnan, var och huru hon uppträder, den aktningfulla ridderlighet, som hör ihop med den tiden och bör vara en av de förnäma högermannadygderna. Slutligen skall föräldramyndigheten vila över honom som en välbövlighet och hälsosam tygel."

— — — Och där pojkar gent emot det andra könet uppträda med nedlåtande överlägsenhet, kan man dessutom vara ganska viss om att de haft en mor, som ej förstätt sätta sig i respekt. Detta kanske mest, emedan hon kritiklös och naivt ägnat sonen sin underdåniga tillbedjan. Eller också har detta slags manlig ungdom från hemmet fått insupa lärdomar, som kommit honom att tro på mannaenväldet som det enda möjliga för samhällets och hemfredens bevarande."

Till och med fröken Cecilia Milow känner sig föranlåten att protestera. I ett till Ungsvenskarna adresserat brev infört i Aftonbladet säger hon:

"Då ni på protestmötet så muntert spelade upp 'Oh Marie', efter vilken melodi man gärna dansar twostep, var det en cynism, som träffade kvinnorna likt ett slag i ansiktet. Därmed kränkte ni edra egna mödrar och systrar."

Och hon slutar med att utropa:

"Från den nationella renässansen ni där [på mötet] representerade bevare oss, milde Herre Gud!"

Med anledning av det klander, som från unghögerhåll riktats mot en del rösträttskvinnor för det de inköpt biljetter till Runan, gör fröken Anna Kleman följande berättigade anmärkning:

"När sedan Ungsvenska förbundet till samma dag som det redan annonserade av Landsföreningen anordnade rösträttsmötet

VID VAL

av symaskin, välj en

"SINGER 66"

förebilden för all

symaskinsfabrikation.

utlyser ett s. k. protestmöte, så ha kvinnorna givetvis ännu icke hunnit glömma bort ungsvenskarnas proklamation av 22 april, vari de 'hänvisa' sina motståndarinnor till ett blivande av dem planerat möte 'för begärd förställes vinnande'. På grund härav är det verkligen oförklarligt, att ungsvenskarna blivit så ytterst obehagligt överraskade av att ett antal kvinnor verkligen infunnit sig.

— — — Frånsett kuriositetsintresset för en företeelse, som möjligen kunde vara en yttring av den 'maskulina renässansen', så tänkte säkerligen många av de närvarande kvinnorna i likhet med mig, att de 'ungsvenska' i sista stund skulle fatta mod och inlåta sig på diskussion för bättre 'förställes vinnande', eftersom de farligaste kvinnorna voro engagerade på annat håll."

Slutligen vilja vi anföra några ord av Anders Twengström i Dagens Nyheter, vari vi till fullo instämma:

"Det gäller för ett land att fostra sina medborgare till att på bästa möjliga sätt fylla den plats i samhället, som bäst motsvaras av vars och ens säregenskaper. Under sådana omständigheter är det uppenbart att varje fosterlandsvän med glädje skall se ett socialt och politiskt upplysningsarbete bland ungdomen, det må nu bedrivas av vilken organisation som helst. Men detta upplysningsarbete blir till den uppväxande ungdomens och därmed även fosterlandets skada, om det urartar till ett inpiskande av vissa på förhand konstruerade partiprogram. Ungdomen bör lära sig att tänka fritt och att det i stort sett ej ges någon fråga som ej kan och bör ställas under debatt."

RYNKTIKTUR

Majorskan Edmann

borttager rynkor och pormaskar. Har en underbar förmåga att förnygra och försköna, ty hyn blir skär och genomskinlig. Anses vara det yppersta medel i sitt slag. I parti och minut!

FRANSKA PARFYMMAGASINET

Hovleverantör

21 Drottninggatan 21, Stockholm

samt i förnämsta Parfymaffärer. (A. F. 1555).

Hur listorna tas emot.

Vad det är fråga om? Jo, det är om de här listorna för kvinnans politiska rösträtt. Ni har väl redan hört talas om dem, förmodar jag, och visst vill ni att vi ska få rösträtt?

— Ja, nog är det rättvist alltid, men inte gör väl mitt namn något till, inte?

— Jo, det är just vad det gör, för nu ska vi låta gubbarna i riksdagen se att vi kvinnor också själva äro intresserade för saken. De ha behagat tvivla på det. Men nu ska de få se på annat. Därför ha vi inte råd att undvara ett enda namn. Alla kvinnor måste skriva på för att visa att vi verkligen vill ha rösträtt.

— Ja, är det så — då förstår jag att mitt namn kan göra nytta, och då skriver jag gärna på.

Och där har jag hennes namn.

In och ut vandrar jag i de små kåkarna och de fina välbyggda husen. Det går på melodien: Till nästa år, till nästa vår, vi säkert rösträtt får. Ibland smäller man igen dörren helt ovänligt mitt för näsan på mig. Ibland tas jag nästan emot med öppna armar. Namn efter namn fyller min lista.

Jag knacker på en dörr.

— Stig in! En gråhårig kvinna reser sig till goddag. Jag framför mitt ärende och ser hur hennes ansikte lyser upp av glädje. Hon ropar inåt rummet:

— Nu ni flickor är rösträtten här. Det här ha vi just gått och väntat på, flickorna och jag.

— Ja, det är åtminstone ett ringa förebud till rösträtten, säger jag.

Mannen i huset träder just in genom köksdörren och slänger sin bruna provväska på soffan.

— Vad är det fråga om? Han kastar misstänksamma blickar på mig och listan.

— Jaha, du, vi tänker skriva på allihop, säger hustrun och skriker resolut bort till chifonniären, och jag blir tre namn och tre tioöringar rikare.

— Kan jag få den här listan inlämnad till majorskan? spørjer jag en stund senare en tjänsteflicka.

Flickan försvinner, och genom två halvslutna dörrar hör jag en vredgad stämma, och i andanom ser jag hur majorskan slår ifrån sig med båda händerna:

— Nej, inte en bokstav heller skriver jag på. Jag har det så bra som jag har det.

Då jag inte kan få audiens hos majorskan, blir jag inte i tillfälle att upplysa henne om att det finns tusende andra, som inte ha det lika bekvämt och bra som hon,

och för vilkas skull man måste känna det som sin plikt att göra något.

Men majorskans jungfru tyckte förmodligen inte, att hon var belåten med som det var, ty hon undrade ödmjukt:

— Kan en sän en som jag få lov att skriva på? För se jag har tänkt så mycket på det här, se'n jag var och hörde det där föredraget om hur orättvisa dom har varit mot oss kvinnor i pensionsfrågan. Så nog tycker jag att kvinnan ska få ha ett ord med i laget, när det gäller.

Så föllo hennes ord, och hennes namn kom på listan. Och en hel krona av sin månadslön ville hon avstå åt rösträttsföreningen.

Nästa offer är ett hus med mattbelagda trappor, där listan mottages av en välklädd tjänarinna för vidare befordran. Hon knacker försiktigt på närmaste dörr. En kvinnlig röst svarar: "Stig in", och jag hör att jungfrun upprepar mina ord om mitt ärende. Listan lämnas i första bästa hand som räcks ut — det är tydligen husets herre, ty jag ser en manschettprydd hand skynta i dörröppningen och hör hans föraktfulla tonfall:

— Här skrivs inte på!

Och listan lämnas åter i jungfruns händer. Hans hustru behövde tydligen inte få del av ärendets innebörd — han kun-

de på egen hand avgöra, om hon ville eller ej.

Jag kände mig så generad å den hustruns vägnar, så att jag var innerligen glad, att hon aldrig behövde se mig.

Min sista lista har snart icke plats för flera namn. Jag har föresatt mig att få den alldeles full, innan jag går hem. Arbetarhustrun i den lilla gula stugan uppe i backen ville ju ha betänketid tills i dag — henne måste jag titta in till igen.

— Om hon hade läst och begrundat mina "flygblad?"

— Ja då, å — det är då så rätt vartenda ord i dem, så att nu är jag bestämd för att skriva på, å det var då riktigt roligt, att jag fick vara med om det här också.

Och mannen i arbetsblusen, som njuter sin kvällsvard borta i hörnet, infaller:

— Ja si ja' har då tyckt att det har varit så tokigt att inte hustru min skulle vara intresserade av det här som fruntimmerna ä' så ivriga om nu, så det var riktigt bra att frun kom hit.

Nu är listan fullteknad, och jag vandrar hemåt i vårskymningen — doften av mylla och halvt utspruckna bladknoppar varsla om ljuva löftens snarliga fullbordan.

Maja Gerdin.

RÖSTRÄTTSEBYRAN

Lästmakaregatan 61, Stockholm
öppen vardagar kl. 12—5 e. m.
Måndagar och Torsdagar även kl. 7—8 e. m.
Allm. tel. Brunkeberg 944. Rikstel. Norr 600.

L. K. P. R:s Centralbyrå för Namninsamlingen

Lästmakaregatan 61, Stockholm
öppen vardagar kl. 11 f. m.—4 e. m.
Allm. tel. Brunkeberg 944. Rikstel. Norr 600.

Namninsamlingen i Stockholm

Lästmakaregatan 61III, Stockholm
Byrån öppen vardagar kl. 3—5 e. m.
Måndagar, Onsdagar och Torsdagar även kl.
7—8 e. m.
Allm. tel. 22 708.

Telegram fra Norge.

Grundlovsforslaget om almindelig politisk stemmeret for kvinder paa samme vilkaar som for mænd, har nu været komitébehandlet, og konstitutionskomitéen indstiller det *enstemmig* bifaldt.

Ved denne utvidelse vil omtrent 230,000 kvinder mere bli stemmeberettigede.

Et av komitéens medlemmar, socialdemokraten Chr. H. Knudsen, har förbehållt sig under behandlingen i tinget at opta forslag om, at aldersgrænsen for alle stemmeberettigede borgere nedsættes til 21 aar.

Kristiania 2. 5. 1913.

Fr. Mörck.

Det engelska rösträttsförslaget fallet.

Mr Dickinsons bill om rösträtt för kvinnor, som den 5 och 6 maj behandlades i underhuset, blev därvid förkastad med 266 röster mot 219. Fördelade på de olika partierna ställa sig röstsiffrorna sålunda: för röstade 151 liberala, 22 konservativa, 34 medlemmar av arbetarepartiet och 12 irländare; mot röstade 133 konservativa, 78 liberala och 55 irländare. Regeringen var som vanligt i denna fråga delad i två läger; bland dem som röstade för märktes bl. a. Lloyd George och sir Edward Grey, medan man å motsidan bl. a. fann Asquith, Mac Kenna och Winston Churchill.

Största intresset under debatterna tilldrog sig replikskiftet mellan Asquith och Grey, varvid den förre bl. a. förklarade, att de i 25 år arbetat tillsammans utan att vara av olika mening i någon annan fråga än denna.

Även denna gång har utgången givit rösträttskvinnorna rätt i deras tro på det fåfänga i en enskild parlamentsledamots motion, och det är blott att undra på att dylika motioner komma igen och igen. Utgången är ju dock given på förhand, och man kan förstå vad det skall ha för betydelse att mr Asquith lovar bereda alla möjliga lättnader för billen och att röstningen skall ske fritt, oberoende av partiinriktningarna, när han sedan i debatten kraftigt uppträder mot förslaget.

Den ambulerande bondhustrun.

En insändare, som tecknar sig bondhustrun, har tilldragit sig en smickrande uppmärksamhet i landsortens högerpress, som litet varstans i sina spalter beredvilligt berett plats för en som för "det sunda förnuftets talan". Själv ber hon med berömdvärd självkänedom "de ärade damerna och rösträttskvinnorna om förlåtelse att en okunnig och trångbröstad lantkvinna andas ut ett tag". Denna det sunda förnuftets representant "tror ej, att det är tiondedelen av landsbygdens kvinnor, som önskar sig rösträtt" och hon frågar: "Varför då ej låta mannen, såsom varande den starkare, fortfarande vara vår målsman i det politiska livet?"

Såsom bevis för vad även anonyma insändares ord kunna väga, då de bära den rätta hallstämpeln, må anföras att i flera högerblad förekommit ledare med anledning av dessa "bondhustruns" ord, vilka dock när allt kommer omkring kanske komma från samma källa.

Ett beriktigande.

Ordföranden för Ungsvenska förbundets Stockholmsavdelning har i en i pressen införd försvarsskrivelse riktat förebråelser mot L. K. P. R. för uppköp av biljetter till mötet på Runan. Härpå har L. K. P. R:s sekreterare avgivit följande svar:

Med anledning av ett i pressen införd meddelande från ordföranden i Ungsvenska förbundets Stockholmsavdelning ber under tecknad härmed få meddela att L. K. P. R:s ledning icke haft någon som helst befattning med inköp och spridning av de omtalade omkring 150 biljetterna. Tvärtom har L. K. P. R:s verkställande utskott genom pressen på tisdagen införd notis uppmanat anhängare av kvinnornas rösträttskrav att så talrikt som möjligt infinna sig på mötet å Grand hotell. Sedan under tecknad genom förfrågan hos en av de ledande i Ungsvenska förbundet förvissat sig om att ingen diskussion finge äga rum vid mötet på Runan, fanns det för L. K. P. R. ingen anledning att till detta möte sända någon annan representant än en referent för dess tidning Rösträtt för Kvinnor.

Stockholm den 3 maj 1913.

Ezaline Boheman,

sekreterare i Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt.

Ungsvenskarna i Borås separera.

Från Borås skrives:

Med anledning av Ungsvenska förbundets beslutade motagitation mot kvinnornas opinionsyttring har lokalavdelningen härstädes på styrelsens förslag gjort följande uttalande:

Ungsvenska förbundets lokalavdelning i Borås vill härmed angående det i pressen synliga meddelandet om Ungsvenska förbundets motagitation mot den kvinnliga rösträttspetitionen uttala, att avdelningen ej varit representerad vid fattandet av nämnda beslut, och ej heller kommer att delta i uti ifrågakvarande motagitation.

Kvinnorna och hushållningssällskapen.

Frågan om kvinnornas medlemskap i hushållningssällskapen, som först blev aktuell genom fru Jenny Velanders föredrag vid sista centralstyrelsemötet, har nu fortskridit därtill, att Fredrika-Bremer-Förbundets styrelse, med anledning av att det blivit bekant att hushållningssällskapens stadgar inom de närmaste åren komma att omarbetas, avslutat en skrivelse till de sällskap, vilkas stadgar ej tillåta kvinnor att vara medlemmar. Skrivelsen betonar vikten av att stadgarna omarbetas i syfte att ge kvinnor tillträde.

Michigan ännu en gång.

Ännu en gång har Michigan gått förlorat. Detta har emellertid givit en den bästa tänkbara åskådningslektion rörande förhållandet mellan rösträttsens motståndare och spritintressena. Det har nämligen blivit bekant, att sprithandlareföreningen till ett stort antal tidningar utsänt en skrivelse, åtföljd av en vädjan från den kvinnliga antirösträttsföreningen med anhållan, att denna skulle införas som annons på sprithandlareföreningens konto. Det är lärorikt att se, att det är de sämsta elementen i samhället, som gå i spetsen för motståndet. Kvinnorna ha emellertid ej förlorat modet; de ha redan börjat en ny kampanj, och det är endast en tidsfråga, när de skola segra.

Rösträtt för Kvinnors

tionde nummer 1913 innehåller bl. a.:

En ansvarslös opposition.

Kontrast. Av G. H. von Koch.

De ekonomiska intressena, kvinnoarbetet och kvinnorösträtten. Av Anna Abergsson.

Rösträttsång. Av Blenda Dahlqvist.

För och mot kvinnorösträtten. Två möten. Arbetet ute i landet.

Hur listorna tas emot. Av Maja Gerdin.

Pressen och ungsvenskarna.

D:r Elin Beckmans Hettluftsinstitut,

Barnhusgatan 12. Riks 105 52. Sthlms-Tel. Br. 45 52.

Rådfrågningstid: Vardagar halv 3—4.

Behandling av reumatism, gikt, efterbehandling av ledsador, neuralgier, frostsador och vissa fall av börjande ålderdomsbrand. OBS! Kan även anordnas i patientens hem. (A. F. 1421)

Ärade Damer!

Vem av Eder vill ej öka sina inkomster med 5 kr. pr dag? Detta kan ske genom att till vänner och bekanta sälja det nya skönhetsmedlet »Anatol», som betingar ett minutpris av 2 kr. pr fl. Sändes direkt från fabriken till ett pris av 1 kr. pr st. om minst 10 fl. rekvireras, fraktfritt mot förskottslikvid. Agenter antagas. Begär prospekt. *Anatolfabriken*, Riks 110 32. Vikingagatan 11, Stockholm. (A. F. 1399)

Riks 2823 **Stockholms Express** Allm. 2823

(Inneh. A. Lundgren)

14 **Holländaregatan** 14

verkställer:

Transporter av Pianon, Kassaskåp, Ljuskronor etc.

Flyttningar (från våning till våning) in- och utrikes.

Packning av Konstsaker och Antikviteter, Budskickningar, Förtullningar, Distributioner billigt och under garanti. (A. F. 1557)

M. Nilssons Bokbinderi

Appelbergsgatan 48, Stockholm

Allm. Tel. 280 42

utför allt vad till yrket hör.

Order till landsorten emottagas.

Förstklassigt arbete! Moderata priser! (A. F. 1583)

Husqvarna
Symaskiner

Äro helt och hållet tillverkade inom landet, kunna i afseende på konstruktion, hållbarhet samt lätt och tyst gång icke blott mäta sig med utan öfverträffa äfven de bästa utländska samt äro oomtvistligen billiga i förhållande till sin kvalitet. Köp därför en

Husqvarna
Symaskin.

CENTRALFÖRMEDLINGEN

(Inneh. Martha Larsson). 44 STORA NYGATAN 44

Förmedlar tjänare i alla branscher, kontorsbiträden, lärare och lärarinnor.

Anskaffar våningar o. rum (möbl. o. omöbl.), inackorderingar m. m. Adresser fritt.

Kontorstid 10—5, Lörd. 10—4. A. T. 23 13. R. T. 128 34. (A. F. 1639)

Tvätt emottages. Egen stuga. Mangel. Häst. Gott om vatten. HUVUDSTA. A. t. S.

Uppseendeväckande nyhet!

JAKOB WASSERMANN'S
BERYKTADE ROMAN
RENATE FUCHS

— romanen om ett kvinnoöde och om kvinnans rätt att leva sitt eget liv och fullborda sitt eget öde, — har nu utkommit i Ljus' en-kronasbibliotek, 404 sidor stor. Om denna bok skriver:

AFTONBLADET:

"Översättningen av Renate Fuchs har icke kommit en dag för tidigt, ty romanen hör till dem, som måste tilltvinga sig uppmärksamhet i alla länder".

TOR HEDBERG:

"I Renate Fuchs är ämnet behandlat av en stor talang, en egendomlig och originell människoskildrare, en diktare med fantasi och skarpblick".

GEORG NORDENSVAN:

"En av de böcker som böra läsas".

P. A. Collijns

Extra Prima
o. Prima
Bomullslärfv.
Marknadens
bästa
kvalitéer.

(A. F. 1448)

AFFÄRSREGISTER

Behöver skorna lagas? så vänd Eder till Svenska Skosulningsfabriken, Norrlandsgatan 21. Skorna hämtas och hemsändes efter tillsägelse på allm. 248 40 eller riks 62 77. Obs! Billiga priser och prima materialier. (A. F. 776)

FRU EDITH JOHANSSONS Damskrädderi

rekommenderar sig härmed i ärade kunders benägna hägkomst. (Obs. priserna de vanliga).

Tel. Riks 60 99. Allm. 60 20. Bemärk nya adressen **BIRGER JARLSGATAN 18**, uppg. D, 1 tr. (A. F. 1371)

HAR NI KYLDA HÄNDER

grov, rynkig eller röd hud, använd då endast den berömda och mest välgörande **Hudcrämen Skin Food**. Pris 1:25 och 2 kr. pr burk. Sändes mot postförskott (porto 40 öre) endast från

GUSTAF E. LINDSTRÖM

Holländaregatan 8 B, Stockholm C.

(A. F. 1384)

Agnes Hallbergs Modeaffär

Upplandsgatan 25

rekommenderas. Smakfulla hattar, moderata priser. Sorghattar på lager.

Allm. Tel. 116 02. (A. F. 797.)

Stockholms Ritkontor

rekommenderar sina i alla prislägen smakfulla och vackra handarbeten. Ritningar till broderier för klädningar utföras i extra vackra mönster.

Huvudaffär: **Drottninggatan 30.**

Filialer: **Humlegårdsgatan 11, Sct Paulsgatan 1, Upplandsgatan 34.**

(A. F. 1401)

Ateljé Central.

Om Ni vill ha väl utförda porträtt och billiga priser, gå till **Mästersamuelsgatan 71**, andra huset från Vasagatan. Hiss. Visit 3 kr., kab. 5 kr. pr puss.

Ateljé Central.

Välj ett vackert arbete hos

ESTHER FLYBORG
Tapissieraffär

Götgatan 15, 1 tr. Malmsskillnadsgratan 48 A
Allm. Tel. 306 67 Allm. Tel. 48 25
Vesterlånggatan 52, Allm. Tel. 218 47

Alma Lundborg

1:a klass Damfrisering - 25 Birger Jarlsgratan - A. T. 247 25

Eleganta kamningar, champonering, alla slags hårarbeten m. m. Försäljer det beprövade härmedlet

"REKORD",

som på kort tid återger grått hår sin ursprungliga färg. Absolut oskadligt, ingen färg!

Inga gråa hår mer! (A. F. 1499)

OBS!

Önskar ni stilfulla och välgjorda möbler? Gör då ett besök

MÖBELAFFÄREN

Gamla Kungsholmsbrogatan 26, Malmsskillnadsgratan 19

A. P. Anderson.

Hotell, Matsalar o. d.**MÜLLERS CAFÉ**

16 Norrlandsgatan rekommenderas. Särskilda matsalar för damer. Stora hygieniska Matsalar 1 tr., känt för sin goda, vällagade mat. Å nedre botten servering efter tyskt och svenskt mönster. Obs! Stor rabatt vid köp av kupper. Obs! Ett omtyckt kaffe serveras hela dagen. Öppet till kl. en kvart före 12.

Hotell Hägglund

Innehavare: H. Brolin

Nära Centralstation 36 Vasagatan, Stockholm Vid Central-Posthuset

Rekommenderar sina hemtrefliga och tysta rum till moderata priser. Rikstel. 37 02. Allm. tel. 116 73.

Emma Grönbergs Pensionat

15 A Norrlandsgatan 15 A

(2 min. väg. från Norrmalmstorg och Kungsträdgården)
Tysta, komfortabla möblerade rum från 2 kr. Hiss, elektr. ljus.
Värmeledning. W. C. Bingleddning i alla rum.
English spoken. Deutsch sprechen. A. T. 114 47. R. T. Norr 5 05.

Stockholm, Ivar Häggströms Boktryckeri A.-B., 1913.